

Obsah

Průvodce studijním textem	II
I Obecná východiska finančního výkaznictví	13
1.1 Účetní cyklus a základní účetní pojmy	14
1.1.1 Účetní cyklus	14
1.1.2 Struktura podnikového účetnictví	15
1.1.3 Definice základních pojmů	17
1.1.3.1 Cíl účetnictví	17
1.1.3.2 Účetní jednotka	18
1.1.3.3 Účetní období	19
1.1.3.4 Rozsah vedení účetnictví	19
1.1.3.5 Účetní záznamy	20
1.2 Obecně uznávané účetní předpoklady, zásady a kvalitativní požadavky ...	23
1.2.1 Účetní předpoklady	24
1.2.2 Účetní zásady	24
1.2.3 Kvalitativní požadavky na účetnictví	25
1.3 Poctivý a věrný obraz o předmětu účetnictví a finanční situaci	26
1.4 Kvalitativní požadavky na finanční výkaznictví	28
2 Dlouhodobý majetek	33
2.1 Vymezení dlouhodobého majetku (stálých aktiv)	34
2.1.1 Hlavní typy dlouhodobého majetku	34
2.1.2 Vymezení dlouhodobého majetku	35
2.1.2.1 Dlouhodobý nehmotný majetek	35
2.1.2.2 Dlouhodobý hmotný majetek	36
2.1.2.3 Dlouhodobý finanční majetek	38
2.1.2.4 Nedokončený dlouhodobý majetek (účtová skupina 04)	40
2.1.2.5 Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek (účtová skupina 05)	40
2.2 Oceňování dlouhodobého majetku	40
2.2.1 Způsoby oceňování dlouhodobého majetku	40
2.2.2 Daň z přidané hodnoty ve vztahu k oceňování	41
2.3 Pořizování dlouhodobého majetku	42
2.3.1 Formy pořízení dlouhodobého majetku	42
2.3.2 Pořízení dlouhodobého majetku nákupem	42
2.3.3 Pořízení dlouhodobého majetku vlastní činností	43
2.3.4 Pořízení dlouhodobého majetku s použitím investičních záloh	44
2.3.5 Pořízení dlouhodobého majetku bezúplatným nabytím	46

2.4	Odepisování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	46
2.4.1	Podstata odepisování.....	46
2.4.2	Způsoby výpočtu a účtování odpisů.....	47
2.4.2.1	Účetní odpisy.....	48
2.4.2.2	Daňové odpisy	49
2.4.2.3	Účtování odpisů	50
2.5	Technické zhodnocení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.....	50
2.6	Vyřazení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.....	51
2.6.1	Vyřazení majetku po jeho odepsání	51
2.6.2	Vyřazení majetku, který nebyl zcela odepsán	52
3	Leasing a operace s podnikem.....	57
3.1	Leasing (pronájem) dlouhodobého majetku – základní informace.....	58
3.1.1	Typy leasingu a jeho výhody a nevýhody.....	58
3.1.1.1	Základní typy leasingu	58
3.1.1.2	Výhody a nevýhody leasingu	58
3.1.2	Účtování operativního leasingu.....	59
3.1.3	Účtování finančního leasingu (pronájmu věci s následnou koupí)	60
3.1.3.1	Výpočet leasingových splátek.....	60
3.1.3.2	Účtování leasingových splátek	61
3.1.3.3	Daňové dopady finančního leasingu	62
3.2	Prodej a nákup podniku	62
3.2.1	Základní pojmy související s prodejem a nákupem podniku	62
3.2.2	Postup účtování prodeje podniku	63
3.2.3	Postup účtování nákupu podniku	65
3.2.3.1	Použití oceňovacího rozdílu k nabytému majetku (účet 027)	66
3.2.3.2	Použití goodwillu (účet 017)	66
4	Zásoby.....	71
4.1	Vymezení zásob	72
4.1.1	Hlavní typy zásob	72
4.1.2	Vymezení zásob	73
4.2	Oceňování zásob.....	74
4.2.1	Techniky oceňování zásob	74
4.2.2	Daň z přidané hodnoty ve vztahu k oceňování.....	75

4.3	Principy účtování zásob	75
4.3.1	Průběžný způsob (metoda A) účtování zásob	75
4.3.2	Periodický způsob (metoda B) účtování zásob	76
4.4	Varianty účetního zachycení pořízení a prodeje zásob.....	78
4.4.1	Nákup materiálu/zboží s použitím kalkulačních účtů	78
4.4.2	Pořízení zásob s použitím zálohy	80
4.4.3	Nedokončená výroba, polotovary a výrobky	82
4.4.4	Prodej zboží a výrobků	83
4.5	Specifické typy účtování zásob.....	85
4.5.1	Škody na zásobách	85
4.5.2	Inventarizační rozdíly	86
4.5.3	Změna ocenění zásob na základě inventarizace	86
4.5.4	Opravná položka k zásobám	87
5	Finanční investice.....	93
5.1	Typy finančních investic.....	93
5.1.1	Hlavní typy dlouhodobých finančních investic.....	94
5.1.2	Hlavní typy krátkodobých finančních investic	95
5.2	Oceňování finančních investic	95
5.3	Metody účtování finančních investic	97
5.3.1	Klasifikace situací souvisejících s finančními investicemi.....	97
5.3.2	Pořízení finančního majetku	97
5.3.3	Výnosy z držení finančních investic	98
5.3.4	Prodej finančního majetku	98
5.3.5	Poskytnutí půjčky/úvěru jinému subjektu.....	99
6	Finanční účty a zúčtovací vztahy.....	102
6.1	Finanční účty (účty peněžních prostředků)	102
6.1.1	Peníze a bankovní účty.....	102
6.1.2	Oceňování peněžních prostředků.....	104
6.1.2.1	Oceňování v průběhu účetního období a k datu účetní závěrky	104
6.1.2.2	Kurové rozdíly.....	104
6.1.3	Základní operace u peněžních prostředků.....	106
6.1.3.1	Úhrady pohledávek nebo závazků.....	107
6.1.3.2	Platby při přímém vzniku výnosů a nákladů	107
6.1.3.3	Platby při přímém pořízení majetku.....	108

6.2 Zúčtovací vztahy – základní přehled pohledávek a závazků	109
6.2.1 Vymezení a členění pohledávek a závazků	109
6.2.1.1 Doba splatnosti jako třídící kritérium pohledávek a závazků	110
6.2.1.2 Členění pohledávek a závazků podle právního důvodu jejich vzniku	110
6.2.1.3 Oceňování pohledávek a závazků.....	111
6.3 Hlavní operace při účtování o pohledávkách a závazcích.....	111
6.3.1 Pohledávky/závazky z obchodních vztahů	111
6.3.2 Pohledávky a závazky z kapitálových vztahů	113
6.3.3 Pohledávky a závazky ve vztahu ke společníkům, členům družstva a u účastníků sdružení.....	115
6.3.4 Pohledávky z poskytnutých záloh.....	116
6.3.5 Pohledávky a závazky ve vztahu k pracovníkům a ve vztahu k orgánům sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění (mzdové účetnictví).....	117
6.3.6 Daňové vztahy vůči státu (daňové účetnictví)	118
6.3.6.1 Úvodem k daňovému účetnictví.....	118
6.3.6.2 „Nákladové“ a „zúčtovací“ daně	119
6.3.7 Jiné pohledávky a závazky	120
6.3.8 Kursové rozdíly u pohledávek a závazků	121
6.4 Specifické operace s pohledávkami.....	122
6.4.1 Postoupení pohledávek	122
6.4.2 Kapitalizace pohledávky	123
6.4.3 Opravné položky k pohledávkám	123
6.4.4 Odpis pohledávky.....	124
6.5 Specifické operace se závazky	125
6.5.1 Převzetí závazku	125
6.5.2 Odpis závazku	126
7 Rezervy, dlouhodobé závazky a úvěrové vztahy.....	130
7.1 Rezervy	130
7.1.1 Členění a charakteristika rezerv	131
7.1.1.1 Rezervy podle zvláštních předpisů.....	131
7.1.1.2 Rezervy na důchody a podobné závazky.....	133
7.1.1.3 Rezervy na daň z příjmů	133
7.1.1.4 Ostatní rezervy	133

7.1.2	Účetní rezervy	133
7.1.2.1	Účetní rezervy na opravy majetku	133
7.1.2.2	Účetní rezerva na garanční opravy	134
7.1.2.3	Rezerva na úroky z prodlení a smluvní pokuty.....	134
7.1.3	Příklad účtování rezerv	135
7.2	Dlouhodobé závazky	136
7.2.1	Hlavní typy dlouhodobých závazků.....	136
7.2.2	Závazky k ovládaným a řízeným osobám a k osobám pod podstatným vlivem (závazky z kapitálových vztahů).....	137
7.2.3	Závazky z dluhopisů	137
7.3	Závazky z bankovních úvěrových vztahů	139
7.3.1	Klasifikace peněžních úvěrů z hlediska vykazování v rozvaze	139
7.3.2	Právní základ úvěrového vztahu.....	140
7.3.3	Příklady účtování bankovních úvěrů.....	141
8	Operace s vlastním kapitálem.....	147
8.1	Struktura vlastního kapitálu a jeho vykazování v rozvaze	147
8.1.1	Hlavní složky vlastního kapitálu	147
8.1.2	Základní kapitál	148
8.1.3	Kapitálové fondy a fondy ze zisku	148
8.1.4	Výsledky hospodaření minulých let a aktuálního účetního období	149
8.1.5	Vlastní kapitál u individuálního podnikatele	150
8.2	Operace se základním kapitálem	150
8.3	Rozdělení výsledku hospodaření a tvorba/použití fondů	153
8.3.1	Úvodní poznámky	153
8.3.2	Účtování rozdělení výsledku hospodaření a tvorby/použití fondů u s.r.o. a a.s.....	154
8.3.3	Účtování rozdělení výsledku hospodaření u veřejné obchodní společnosti.....	155
8.3.4	Účtování rozdělení výsledku hospodaření a tvorby/použití fondů u komanditní společnosti.....	156
9	Výnosy, náklady, výsledek hospodaření a časové rozlišení	160
9.1	Definice výnosů a nákladů.....	161
9.1.1	Obecné vymezení výnosů a nákladů	161
9.1.2	Problémy spojené s identifikací výnosů a nákladů	161
9.1.3	Způsob vykazování výnosů a nákladů ve výsledovce	162

9.2	Hlavní typy výnosů, nákladů a výsledku hospodaření.....	163
9.2.1	Hlavní typy výnosů v druhovém členění.....	163
9.2.2	Hlavní typy nákladů v druhovém členění.....	165
9.2.3	Výsledek hospodaření (zisk/ztráta).....	167
9.3	Věcná a časová souvislost výnosů a nákladů.....	168
9.3.1	Princip přiřazování nákladů výnosům.....	168
9.3.2	Princip přiřazování nákladů k období/obdobím.....	169
9.4	Časové rozlišení výnosů a nákladů.....	169
9.5	Dohadné účty aktivní a pasivní.....	172
10	Proces účetní závěrky.....	178
10.1	Obsah a fáze procesu účetní uzávěrky a závěrky.....	178
10.1.1	Rozvahový den.....	179
10.1.2	Fáze procesu účetní uzávěrky a závěrky.....	179
10.2	Uzávěrkové operace.....	181
10.2.1	Standardní uzávěrkové operace.....	182
10.2.2	Změny ocenění některých majetkových složek.....	182
10.2.2.1	Použití reálné hodnoty.....	182
10.2.2.2	Změna ocenění na základě inventarizace v případě zásob.....	183
10.3	Inventarizace majetku a závazků.....	183
10.4	Daňová analýza a výpočet daně z příjmů.....	185
10.4.1	Typy daně z příjmů a princip výpočtu těchto daní.....	185
10.4.2	Výpočet daně z příjmů právnických osob.....	186
10.4.3	Způsob účtování daně z příjmů.....	189
10.4.4	Odložená daň.....	191
10.5	Uzavření (a následné otevření) účetních knih.....	192
II	Účetní závěrka.....	197
11.1	Obsah a typy účetní závěrky.....	198
11.2	Věcné a formální požadavky na účetní závěrku.....	200
11.3	Zadání případové studie sestavení účetní závěrky.....	201
11.4	Koncepce a sestavení výkazu zisku a ztráty.....	203
11.4.1	Úvodní poznámky k sestavení výkazu zisku a ztráty.....	203
11.4.2	Sestavení výkazu zisku a ztráty v druhovém členění.....	204
11.4.2.1	Základní schéma výkazu zisku a ztráty v druhovém členění.....	204
11.4.2.2	Výpočet výkazu zisku a ztráty v druhovém členění.....	205

11.4.3	Sestavení výkazu zisku a ztráty v účelovém členění.....	209
11.5	Koncepce a sestavení rozvahy	212
11.5.1	Základní schéma rozvahy.....	212
11.5.2	Výpočet rozvahy	214
11.6	Přehled o peněžních tocích	219
11.6.1	Úvodem k obsahu a struktuře přehledu o peněžních tocích ...	220
11.6.2	Metody sestavení přehledu o peněžních tocích	221
11.6.3	Výpočet přehledu o peněžních tocích nepřímou metodou	221
11.7	Přehled o změnách vlastního kapitálu	225
11.8	Příloha k účetním výkazům.....	225
11.9	Ověřování účetní závěrky auditorem	227
11.10	Zveřejnění účetní závěrky	229
12	Interpretace účetní závěrky.....	236
12.1	Kritéria ekonomické výkonnosti a postupy interpretace	237
12.2	Analýza trendů.....	238
12.3	Srovnávací výkazy – horizontální a vertikální hodnocení položek výkazů	240
12.4	Hodnocení ziskovosti a rentability kapitálu.....	244
12.4.1	Analýza ziskovosti	245
12.4.2	Rentabilita kapitálu	247
12.5	Analýza likvidity a pracovního kapitálu	248
12.6	Analýza finanční stability (zadluženosti) podniku.....	249
12.7	Analýza vývoje účetní hodnoty podniku	251
13	Cíle a koncepce manažerského účetnictví.....	255
13.1	Vztah finančního a manažerského účetnictví.....	256
13.2	Úkoly manažerského účetnictví	257
13.3	Manažerské pojetí výnosů a nákladů	258
13.3.1	Pojetí výnosů	258
13.3.2	Pojetí nákladů.....	258
13.3.3	Hospodárnost a efektivnost – klíčové pojmy manažerského účetnictví.....	260
13.4	Klasifikace nákladů	263
13.4.1	Druhové členění nákladů.....	263
13.4.2	Účelové členění nákladů.....	264
13.4.3	Náklady členěné podle závislosti na změnách v rozsahu aktivit	265
13.5	Formy vedení vnitropodnikového účetnictví.....	268

14 Nástroje vnitropodnikového účetnictví.....	273
14.1 Ekonomické plánování a rozpočtový systém	273
14.1.1 Plány a rozpočty	273
14.2 Klasifikace plánů a rozpočtů	275
14.2.1 Organizační a ekonomická struktura podniku	277
14.2.1.1 Organizační uspořádání podniku	277
14.2.1.2 Ekonomická struktura podniku	278
14.2.1.3 Centralizace a decentralizace rozhodování.....	278
14.2.2 Funkce střediskových rozpočtů	280
14.2.3 Typy rozpočtů a jejich vzájemný vztah	280
14.3 Kalkulace a kalkulační metody	282
14.3.1 Funkce kalkulací a základní kalkulační pojmy	282
14.3.2 Kalkulační systém (typy kalkulací).....	285
14.3.3 Typový kalkulační vzorec	285
14.3.4 Metody rozvrhování nákladů na kalkulační jednici	287
14.3.4.1 Prostá kalkulace dělením	288
14.3.4.2 Kalkulace dělením s poměrovými čísly.....	289
14.3.4.3 Kalkulace přírážková.....	290
14.3.4.4 Metoda ABC (Activity Based Costing).....	291
Výkladový slovník	299
Návrh účtového rozvrhu.....	311
Literatura	323

Použité zkratky

V tomto studijním textu jsou použity následující hlavní zkratky:

- V500** Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- ZDP** Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- ZDPH** Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
- ZÚ** Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.